

ULUSAL PAMUK KONSEYİ PAMUK SEKTÖR RAPORU 2019

1. DÜNYA PAMUK DURUMU

Üretim: Uluslararası Pamuk Danışmanları Komitesi'ne (International Cotton Advisory Committee – ICAC) göre 2014/15 sezonunda 26.23 milyon ton olan üretim izleyen iki yılda 5..6 milyon ton gibi çok büyük azalmalarla 20..21 milyon ton seviyelerine düştükten sonra 2017/18 sezonunda %30 gibi olağanüstü bir artışla 26.68 milyon ton rekor seviyesine çıkmıştır. Daha sonraki sezonda bir milyon ton kadar azalarak 25.69 milyon ton'a düşen dünya (lif) pamuk üretiminin 2019/20 sezonunda küçük bir artışla 26.01 milyon ton'a çıkacağı tahmin edilmektedir (**Çizelge 1**).

Çizelge 1. Dünya Pamuk Durumu (milyon ton)*

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Başlangıç Stoğu	21.32	22.95	20.31	18.48	18.70	18.25
Üretim	26.23	21.48	20.31	26.68	25.69	26.01
Arz	47.55	44.43	40.62	45.16	44.39	44.26
Tüketim	24.59	24.14	24.79	26.34	26.08	26.20
İhracat	7.77	7.54	8.19	9.10	9.25	9.07
İthalat	7.80	7.59	8.19	9.10	9.25	9.07
Sonuç Stoğu	22.95	20.31	18.48	18.70	18.25	18.07
Stok/Kullanım Oranı, (%), Çin hariç	52	46	49	54	53	54
Stok/Kullanım Oranı, (%), Çin	187	166	125	106	108	102
Cotlook Index A	70.78	70.39	82.77	87.98	84.35	

* ICAC, COTTON UPDATE, 16 Dec.,2019

Aynı dönemin ilk üç yılında üretimden bağımsız olarak 24 milyon ton seviyelerinde seyreden tüketim son üç yıl itibariyle 2 milyon ton kadar artarak üretime yaklaşmış ve üretimle birlikte küçük dalgalanmalar gösteren bir seyir izlemeye başlamıştır. Bu bağlamda tüketimin 2019/20 sezonunda 26.20 milyon ton seviyesinde olacağı öngörülmektedir, ki bu değer 2007 yılındaki 26.7 milyon ton rekor seviyenin biraz altındadır. İrdelenen dönemin üçüncü yılında üretimin 20.31 milyon ton'a düşerek tüketimin 4 milyon ton kadar altında kalmasının bir sonucu olarak Cotlook Index A yıllık ortalaması 10 cent/lb kadar artarak 70 cent/lb seviyelerinden 80..88 cent/lb bandına çıkmıştır. Bu bağlamda on yıl öncesinden başlayarak dünya ortalamasının çok

üstünde bir stok bulundurmayı öngören bir politika izleyen Çin'in son beş sezondan bu yana söz konusu bu politikadan vazgeçtiğini gösteren belirtilerin ortaya çıktığına dikkat çekmek gerekmektedir. Çin'in 2014/15 sezonunda %187 olan SKO 2015/16'da %166'ya, 2016/17'de %125'e ve 2017/18'de %106 ve 2018/19 sezonunda %108'e gerilemiş olup 2019/20 sezonunda %102 olacağı tahmin edilmektedir. Ancak bu gerilemeye rağmen mevcut SKO değerlerinin hala dünya ortalamasının iki kadar olduğu da unutulmamalı ve bu durum dünya pamuk fiyatları oluşumundaki belirsizliği artıran önemli bir etken olarak değerlendirilmelidir.

ICAC 78. Genel Kurul Toplantısı 1-5 Aralık 2019 tarihlerinde Avustralya'nın Brisbane şehrinde yapılmış, Konseyimiz bu toplantıya yüksek bütçe gerektirmesi nedeniyle katılmamıştır. Toplantı dokümanlarının incelenmesi sonucunda da öne çıkan başlıca hususlar şunlardır:

Pamukla ilgili küresel mega eğilimler: Pamuk endüstrisinin geleceği için önem arz eden yedi küresel mega eğilim belirlenmiştir. İklim değişikliği, jeopolitik gerçeklikler ve tüketici tercihleri başta olmak üzere tarımı şekillendirecek bu eğilimlere uyabilmek için değişim ve sürekli yenilenmeye ihtiyaç olacaktır. Bu bağlamdaki zorluklar yoğun araştırmanın yanı sıra tüketicileri anlamak ve onların katılımını sağlamak gerekliliğinin bir fırsatı olarak görülmelidir.

Üretim maliyetleri: Üretim maliyetleri gündemin en önemli maddeleri arasında yer alıyor ve küçük boyutlu makineler ve Entegre Zararlı Mücadelesi (IPM) olası çözüm olarak değerlendiriliyor. Bu bağlamda GDO'lu tohumların maliyetlerine karşılık getirilerinin dikkatle irdelenmesi gerektiği vurgulanıyor. Tarla verimlerinin artırılması için sık ekim ve vegetatif gelişme yönetiminin optimizasyonu gerekiyor. Hükümetlerin uygun iklim koşullarının olduğu pamuk bölgelerinde delinte tohum kullanımını teşvik etmeleri öneriliyor.

Yıkıcı teknolojiler: Doğal liflerin yıkama sırasında polyester bazlı olanlara göre daha fazla mikro lif bıraktığı bildiriliyor. Bununla birlikte, pamuk gibi selüloz esaslı lifler ayrışmaları yıllar süren ve eninde sonunda gıda zincirine karışmaları kuvvetle muhtemel polyesterden kopan mikro liflere oranla havalı ve nemli ortamlarda hızla ayrışıyor.

Döngüsel ekonomide atıkların elenmesi ve kaynakların sürekli kullanımı amaçlanmakla birlikte, sistemin çalışması için, nihai ürünlerde gerekli dayanım ve kaliteyi sağlamak üzere, yeni, saf liflerin kullanımı elzemdir.

"Toprak Sağlığı" konusunda toprağın fiziksel özelliklerinin korunmasının önemini; bu anlamda ortaya çıkacak herhangi bir kaybın geri kazanılmasının önemli zaman ve para gerektireceği açıklandı. Sağlıklı topraklar sağlıklı bitkilerin ve gelişmiş bio-çeşitliliğin temelini oluşturmaktadır.

2020 Teknik Seminer Konusu: 2020 yılında yapılacak, İspanya'nın Sevilla şehrinde yapılacak 79th Genel Kurul toplantısının Teknik Seminer Konusu olarak **"Hibrit Pamuk Teknolojisindeki Gelişmeler ve İddialar"** olarak belirlenmiş bulunuyor.

2. TÜRKİYE PAMUK DURUMU

Pamuk ülkemiz tarımında büyük öneme sahip bir üründür; içinde yer aldığı "Tahıllar ve diğer Bitkisel Ürünler" grubunda buğdaydan sonra en büyük ciroya sahip üründür. 2018

itibariyle, anılan grup alanının %3.3'ünde grup toplam gelirinin %13.7'sini, pazarlanan gelirinin ise %13.7'sini sağlayan "Alan Verimliliği" en yüksek ürün konumundadır.

Türkiye **pamuk ekim alanları** 2016/17 sezonunda son beş yılın en düşük seviyesi olan **416 bin hektara** geriledikten sonra, 2017/18 sezonunda prim desteklerindeki iyileştirmenin etkisiyle artarak **502 bin ha'a** çıkmıştır (**Çizelge 2**). Uygun iklim koşullarıyla birlikte artan verim ve kısmen istikrarlı seyreden pamuk fiyatların etkisiyle ekim alanlarındaki bu artış sürerek 2018/19 sezonunda **519 bin ha'a** yükselmiş olup 2019/20 sezonunda **620 bin ha** olduğu tahmin edilmektedir. Ekim alanlarındaki bu gelişmeler, son sezon hariç dönemin diğer yıllarındaki yüksek tarla verimleriyle birlikte kütlü pamuk rekoltesinde ciddi artışlara neden olmuş; 2016/17 sezonunda **2 milyon 100 bin ton** olan **Pamuk üretimi** 2017/18'de **2 milyon 450 bin**, 2018/19'da ise **2 milyon 570 bin ton'a** çıkmıştır. Ancak 2019/20 sezonunda Hatay ve Şanlıurfa illerinde ortaya çıkan olağan üstü verim kayıpları nedeniyle tekrar **2 milyon 200 bin ton'a** gerilediği tahmin edilmektedir. Alan ve verim değerlerindeki bu gelişmelere bağlı olarak ortalama tarla kütlü pamuk verimleri 2016/17 sezonundaki rekor değerinden (**505 kg/da**) başlayarak izleyen iki sezonda **488** ve **494 kg/da** gibi rekora yakın değerlerde seyrettikten sonra, içinde bulunduğumuz sezon itibariyle iklim koşulları ve tarımsal mücadelede yaşanan sıkıntıların sonucunda Tarım ve Orman Bakanlığımıza göre **355 kg/da** , Konseyimiz değerlendirmesine göre ise **381 kg/da** seviyelerine düşmüş olduğu tahmin edilmektedir. İrdelenen dönem boyunca ülke ortalaması çırçır randımanı değerlerindeki sınırlı iyileşmenin de etkisiyle birlikte **lif rekoltesi** 2016/17 sezonunda **756 bin ton'a**, 2017/18 sezonunda **882 bin**, 2018/19 sezonunda ise **977 bin ton'a** çıkmış olup, 2019/20 sezonunda **814 bin ton** olduğu tahmin edilmektedir.

Çizelge 2. Türkiye Pamuk Üretimi					
	2015/16*	2016/17*	2017/18*	2018/19*	2019/20**
Ekim Alanı, bin ha	434	416	502	519	478
Kütlü Üretimi, bin ton	2050	2.100	2.450	2.570	2.200
Kütlü Verimi, kg/da	472	505	488	494	460
Lif Üretimi, bin ton	738	756	882	977	814
Lif Verimi, kg/da	170	182	176	188	170
Çırçır Randımanı**	36	36	36	38	38
*TUIK					
** TUIK 3.Tahmin					

Değişik kaynaklardan derlenen verilerle Türkiye Lif Pamuk Durumu (**Çizelge 3**) te özetlenmiştir¹.

Çizelge 3. Türkiye Lif Pamuk Durumu (bin ton)*

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20**
Başlangıç Stoğu*	534	596	583	750	873
Üretim**	738	756	882	977	950
İthalat**	918	801	876	761	750
Toplam Arz*	2.190	2.153	2.341	2.488	2.573
İhracat**	50	72	70	104	80
Tüketim*	1.500	1.455	1.481	1.400	1.698
Sonuç Stoğu*	534	596	583	750	873
Ort.Fiyat (TL/kg)***	...	6,93	8,92	8,72	9,17 9,17

* Turkey Country Report, Table 4, ICAC 78th Plenary Meeting, 2018, Brisbane.

** TÜİK İstatistikleri

*** 2015..2017: İzmir Tic. Bor. Ekim-Kasım 41 Renk Kapanış Ort. Fiyatları; 2018..2019 Adana, İzmir, Şanlıurfa Tic. Bor. Yıllık Tescilli Pamuk Kıymeti Ort. Değeri

Buna göre, geçen dört sezon boyunca 1.400..1.500 bin ton bandında dalgalanan lif pamuk tüketiminin bu sezon itibariyle **1.698 bin ton'a** çıkacağı tahmin edilmektedir. Aynı dönemde ülke ortalaması lif pamuk fiyatları sırasıyla **6,93; 8,92; 8,72** ve **9,17 TL/kg** olmuştur.

3. TÜRKİYE PAMUK ÜRETİM MALİYETLERİ

Her yıl Konseyimiz koordinasyonunda yapılmakta olan Cari Pamuk Üretim Maliyetlerinin Tespitine dair çalışma 2019/20 sezonu için de tekrarlanmıştır. Bu amaçla ülkemiz pamuk bölgelerindeki 22 kuruluştan bilgi istenmiş, bunların 13'ünden cevap alınmıştır. İlgili kuruluşlardan gelen maliyet verilerinin değerlendirme sonuçları bir Rapor halinde Bakanlığımıza sunulmuştur (**Çizelge 4**).

¹ Ülkemizde **Lif Pamuk Stoklarına ve Tüketimine** dair herhangi bir istatistik yayımlanmamaktadır. Ancak sektörle ilgili doğru kararların alınabilmesi için zamanlı ve güvenilir istatistiklere mutlak surette ihtiyaç olduğu ve stok değerlerinin de bu anlamda önem taşıdığına kuşku yoktur. Sektör raporlarımızda bu amaçla Ticaret Bakanlığımızca hazırlanan ve üyesi olduğumuz Uluslararası Pamuk Danışmanları Komitesi (ICAC) yıllık genel kurul toplantılarında sunulan Ülke Raporu içeriğindeki tablolardan yararlanılmaktadır. Bu tablo içeriğindeki Stok ve Tüketim değerleri TÜİK istatistikleri, diğerleri ise Ticaret Bakanlığımız verileridir. Söz konusu tüketim değerleri resmi bir istatistik olmamakla birlikte, lif pamuk hammaddesinin kullanıldığı tekstil ve hazır giyim sanayilerimize dair üretim istatistikleri üzerinden doğrulanabilen verilerdir. Ancak, stok değerleri için benzer bir doğrulama olanağı bulunmamaktadır.

Çizelge 4. 2019 Yılı Pamuk Üretim Maliyetleri

2019 YILI PAMUK ÜRETİM MALİYETLERİ				
TÜRKİYE ORT. VERİM (kg/dekar)*			460	
Bölge	KAYNAK KURUMLAR	Kurum	BİRİM MALİYETLER	
			"TL/dekar	TL/kg-kütlü
Ege	İzmir Ticaret Borsası (Makinalı Hasat)	ITB	1823	3,96
Ege	Aydın Tic.Borsası	ATB	1804	3,92
Ege	Söke Ziraat Odası (Makinalı Hasat)	SZO	2289	4,98
Ege	Söke Tic. Bors. (Makinalı Hasat)	STO	2216	4,82
Ege	Menemen Zir.Odası (Mak.Has.)	MZO	2160	4,70
Ege	TARİŞ (Mak.Hasat)	TRŞ	1479	3,22
Çuk.	Adana Ticaret Borsası	ATB	1663	3,62
Çuk.	Çukobirlik	ÇB	1869	4,06
Geçit Böl.	G.Antep Şehit Kamil Zir.Od.	GZŞKZO	1241	2,70
GDoğu	Şanlıurfa Tic.Borsası (Kanalet sulama)	ŞUTB	2080	4,52
GDoğu	Şanlıurfa Tic.Borsası (Pompaj sulama)	ŞUTB	2200	4,78
GDoğu	Diyarbakır Yenişehir Zir. Odası	DYZO	1652	3,59
TÜRKİYE ORTALAMA PAMUK MALİYETİ		TR	1873	4,07

*TUIK 2019 3.Ekim Alanları ve Rekolte tahminidir.

Buna göre, 2019 üretim yılı birim alan (dekar) başına cari kütlü pamuk üretim maliyeti yöreler itibariyle kültürel işlemler arasındaki farklar, iklim ve çevre koşullarına bağlı olarak bazı işlemlerdeki tekrar sayılarının değişiklik göstermesi ve bazı işlemler için farklı seçeneklerin uygulanması (elle/makinayla toplama, kanalet/pompaj sulama gibi) vd nedenlere bağlı olarak 1.241 ile 2.289 TL arasında değişmekte olup, ülke ortalaması 1873 TL'dir. Bu durumda, bu yılın ülke ortalaması tarla verimi için, TUIK 2019 3.Tahmin sonuçlarına göre 460 kg/da değeri esas alındığında beher kg kütlü pamuk başına üretim maliyetlerinin 2 lira 70 kuruş ila 4 lira 98 kuruş arasında değiştiği ve ülke ortalamasının 4 lira 7 kuruş olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Buna göre, ülke ortalaması çırçır randımanı için yine TUK 3. Tahmini olan %38 değerinden hareketle, bu yılın ülke ortalaması lif pamuk üretim maliyetinin, çırçırılama giderleri hariç, 10 lira 71 kuruş olduğu bulunmaktadır.

Buna karşılık 2019 sezonunda ülkemiz pamukçuluğunu temsil edecek büyüklükte işlem hacmine sahip İzmir, Şanlıurfa ve Adana Ticaret Borsalarında tescili yapılan lif pamukların (mahlıç) "kıymet ortalamaları" sırasıyla 9,64; 9,47 ve 8,42 TL/kg-mahlıçtır. Bu durumda bu sezon itibariyle lif pamuğun üretim maliyetlerinin 107 ila 229 kuruş altındaki bir değerle pazarlanmış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle üreticilerimiz bu sezonda üretmiş oldukları beher kg lif pamuk için maliyetlerinin 107 ila 229 kuruş altında gelir elde etmişlerdir.

Öte yandan, söz konusu kıymet ortalamalarının T.C. Merkez Bankası 2019 Q4 ortalaması Dolar kuru (5,79 TL/USD) üzerinden karşılıkları sırasıyla 1,66 , 1,64 ve 1,45 Dolar'dır. Buna karşılık, aynı dönem itibariyle Cotlook A Index ortalama kg fiyatı 1,67 Dolar

olmuştur. Buna göre, yurt içi pamuk fiyatlarının dünya fiyatlarına yakın ve kısmen altında gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Bu değerlendirmeden anlaşıldığına göre, bu sezonun hasat döneminde yurt içi ve yurt dışı pamuk fiyatları ortalama maliyetlerin altında kalmış, dolayısıyla üreticilerimiz zarar etmiş olup, bu zararlarını bir sonraki sezonda alacakları fark ödemesi desteği ile kısmen telafi edebilecektir. Bu durum çiftçilerimizin pamuk ekim kararlarının doğrudan fark ödemesi desteğine ve bunun miktarına bağımlı hale getirmektedir. Bu bağlamda dikkate alınması gereken bir diğer önemli husus münavebe koşulu nedeniyle mevcut pamuk alanlarında ortaya çıkacak daralmadır, ki bu sezon itibarıyla bunun en az 100 bin hektar dolayında olacağı tahmin edilmektedir. Bu gelişmelere bağlı olarak, fark ödemesi desteğinde gerekli artışların yapılmaması halinde 2018/19 sezonundaki 519 bin ha'lık zirveyi takiben geçen 2019/20 sezonunda 478 bin ha'a gerileyen pamuk ekim alanlarında çok daha büyük daralmaların ortaya çıkması ve böylece ülkemiz ekonomisi ve dış ticaretinde hayati öneme sahip tekstil ve hazır giyim sanayilerimizin çok daha büyük oranlarda dışa bağımlı hale gelerek küresel rekabet güçlerinin zayıflaması kaçınılmaz olacaktır.

4. PAMUĞUN TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN ÖNERİLER

Türkiye dünya pamuk alanlarının %1,5'üğünü kullanarak üretimin %3,5'üğünü sağlayan, tarla veriminde Avustralya'dan sonra ikinci, ürün kalitesinde ilk beş içinde yer alan önemli bir pamuk ülkesidir. Ayrıca sadece GDO'suz tohum kullanarak pamuk üreten ve bunu "**GMO FREE TURKISH COTTON**" markasıyla tescil ettirmiş olan, **yegane dünya ülkesi** olarak ayrıcalıklı bir konuma sahiptir.

Ülkemiz pamuk üretimi başta tekstil ve hazır giyim olmak üzere bitkisel yağ, yem vd bir çok sanayimizin temel hammadde kaynağıdır². Pamuk üretiminden elde edilen asıl ve yan ürünler bu sanayilerimde işlenerek katlanarak artan katma değerlerle ülkemiz ekonomisine kazandırılmaktadır³. Ne var ki, mevcut üretimimiz bu sanayilerimizin taleplerinin tamamını karşılayamamakta, yurt içi talepteki bu açık ithalatla kapatılarak her yıl 2 milyar dolar kadar döviz kaybı oluşmaktadır. Buna karşılık, ülkemiz ek yatırımlara ihtiyaç olmaksızın, sadece sahip olduğu değerleri kullanarak, bu sanayilerimizin hammadde taleplerinin, hem miktar hem de kalite olarak, tamamına yakınına karşılayacak üretim kabiliyetine sahip bulunmaktadır. **Bunun için, mevcut tarla verimi değerleriyle pamuk ekim alanlarının 2002 seviyelerine (750 bin hektar) çıkarılması yeterli olacaktır.**

² Ülkemizde üretilen beher milyon ton kütlü pamuktan, yaklaşık değerlerle, 380 bin ton mahlıç (lif pamuk), 560 bin ton çiğit ve bunların işlenmesiyle 84 bin ton yemeklik yağ, 392 bin ton yemlik küspe ile savunma, tıbbi malzeme, kozmetik, temizlik vd bir çok sanayinin ham maddesi olan 28 bin ton linter ve, ethanol ve gübre sanayilerinde kullanılan 60 bin ton telef elde edilmektedir.

³ Tekstil ve Hazır Giyim sanayilerimiz ürünlerinin ağırlık olarak üçte biri, değer olarak ise yarısı pamuk'tandır. 2017 yılı değerleriyle bu sanayilerimizde kullanılan, yaklaşık yarısı yerli, yarısı ithal 3 milyar dolarlık mahlıçın brüt 10 kat ve net 2,4 kat Katma Değer artışıyla ülke ekonomisine kazandırılmış olduğu; ayrıca yerli pamukla 6 milyar 773 milyon, ithal pamukla 5 milyar 98 milyon dolar cari fazla sağlandığı hesaplanmaktadır.

4. TÜRKİYE PAMUK ÜRETİMİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Aşağıda sıralı önerilerin hayata geçirilmesiyle pamuk asıl ve yan ürünleri taleplerinin tamamını yurt içinden sağlayabilecek olan sanayicilerimiz küresel rekabet güçlerini artırarak ihracat gelirlerini çok daha yukarıya taşıyacak, ithalat giderlerini azaltacaklar; ayrıca çiftçilerimiz rakip ürünlere göre çok daha yüksek katma değere sahip pamuk üretmek suretiyle gelir ve kazançlarını artırmak imkanına kavuşacaklardır.

Ülkemiz pamuk üretiminin ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilebilmesi için öncelikle güvenilir ve zamanlı veriye ihtiyaç olduğu açıktır. Bu anlamda ilk adım olarak

- ***Ekim alanları ve rekolte tahminleri modern teknolojiler kullanılarak güvenli ve hızlı şekilde yapılmalı, ayrıca sonuçları önceden duyurulan tarihlerde kamu oyu ile paylaşılmalıdır.***

Desteklerden beklenen yararın kazanılması paylaşımındaki suiistimallerin önlenerek gerçek hak sahiplerine ulaştırılmasına bağlıdır. Bu nedenle destekler

- ***Ülke çapında, çağdaş teknolojiler kullanılarak yapılacak güvenli ekim ve verim tahminlerine dayandırılarak uygulanmalıdır.***

Desteklemeden beklenen yararın kazanılmasının bir diğer koşulu verilen destek miktarının pamuğu gümrük vergileriyle korunan alternatif ürünlere karşısında cazip kılacak seviyede olmasıdır. Bu koşulu sağlamak üzere,

- ***Pamuk Destek Miktarının belirlenmesinde alternatif ürünlere ilişkin politikalar da dikkate alınmalıdır.***

Yoğun girdi kullanımı ve kar marjı girdi fiyatlarına diğerlerinden çok bağlı olma özelliği pamuğu vazgeçilmesi kolay, geri dönülmesi zor bir ürün yapmaktadır. Çiftçilerimizin pamuktan vazgeçmelerini engellemek, ayrıca tüccar ve sanayicilerimize uzun vadeli yatırım kararları almalarını teşvik etmek ve böylece pamuk üretiminde istikrarlı bir gelişme ortamı oluşturmak için,

- ***Pamuk desteklerinin önceden duyurulacak en az üç, tercihan beşer yıllık dönemler halinde sürdürülmesi uygun olacaktır.***

Yerli pamuk üretimimizde maliyetler, girdi fiyatlarının ve kredi faizlerinin yüksekliği, çok parçalı ve küçük arazilere sahip işletmeler vb nedenlerden ötürü, diğer ülkelere kıyasla çok yüksektir. Bunu dengelemek üzere, ABD ve Çin başta olmak üzere bir çok pamuk ülkesinde olduğu gibi,

- ***Pamuk destekleri her yıl enflasyon oranında artırılarak, sürdürülmelidir.***

Bu destek, tekstil sanayimizin pamuk ihtiyacını karşılamak üzere geliştirilmesi ihtiyacı bir yana, mevcut üretimin sürdürülebilmesi için de elzemdir.

Pamuk tarımı yoğun girdi (mazot, gübre, ilaç, sermaye, işçilik, teknoloji vd) kullanılan bir üretim dalı olup kar marjı girdi fiyatlarına diğer ürünlerden çok daha fazla oranda bağlıdır. Bu nedenle, özellikle mazot başta olmak üzere, girdi fiyatlarındaki artışlar pamuk üretim maliyetlerine çok daha büyük oranlarda yansımaktadır. Örneğe, 2017 sezonu itibariyle **1094**

TL/dekar olan ülke ortalaması pamuk üretim maliyetlerinin 2018 sezonunda **%54** artışla **1620 TL**'na, 2019'da ise **%16** artarak **1873 TL**'na yükselmiş olmasıdır.

Bu nedenle mevcut üretim destekleri kapsamındaki "Mazot desteği" pamuk üretiminde maliyet iyileştirmesi anlamında etkili bir araçtır. Mazot desteğinin pamuk üretme kararına olumlu etkisini korumak üzere,

- **Mazot desteği güncel akaryakıt fiyatları dikkate alınarak en az %50 oranında artırılmalıdır.**
- **Akaryakıt tüketiminin azaltılması "Azaltılmış Toprak İşleme" ve "Doğrudan Ekim" teknikleri teşvik edilerek yaygınlaştırılmalıdır.**

Üretim maliyetinin artmasına neden olan bir diğer husus, aynı zamanda önemli sosyal ve çevresel kayıplara da yol açan aşırı gübre, ilaç ve su kullanımınıdır. Bu kayıpların önlenmesi için

- **bütün pamuk bölgelerinde kapsamlı ve planlı, eğitim ve yayım faaliyetleri başlatılmalı, ayrıca üreticilerin bu tür faaliyetleri içeren İPUD (İyi Pamuk Uygulamaları Derneği-BCI), Organik Pamuk vb projelere katılımı teşvik edilmelidir.**
- **Toprak laboratuvarları etkin şekilde kullanılmalı, laboratuvarların analiz sonuçları denetlenerek laboratuvarlara olan güven artırılmalıdır.**

Son yıllarda iklim değişikliği, zararlı ve hastalıklardaki direncin artması vb nedenlerle hastalık ve zararlılarla savaşta beklenmedik sorunlar yaşanmakta, ayrıca su temini ve etkin kullanımında yetersizlikler ortaya çıkmaktadır. Pamuk üretim maliyetinin özellikle son 3 yıldır en çok arttığı kalemin zirai ilaç olduğu dikkate alınarak, bu sorunlara hızlı ve etkin çözümler getirmek üzere,

- **Zirai Mücadele ve Sulama konularında eğitim ve yayım çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve genç çiftçiler özelinde yoğunlaştırılmalıdır.**
- **İlaç bayilerinin etkinliği sınırlandırılmalı, ilaçlama kararları uzman danışmanlarca reçetelendirilmelidir.**
- **Tarım ilaçlarının tavan ve taban fiyatları bakanlık bünyesinde belirlenmeli ve belli periyotlarda güncellenmelidir.**
- **"Pamuk" üretiminde sürdürülebilirliği sağlamak üzere yeniden "İyi Tarım Uygulamaları" kapsamına alınmalıdır.**

Maliyetin kontrol altına alınması, doğal afet risklerinin azaltılması ve tarla veriminin artırılması amacıyla

- **Zirai Meteoroloji tahmin ve verileri Ziraat Odaları ile paylaşılmalı ve bu verilerin üreticiye ulaştırılması sağlanmalıdır.**

Ülkemizde pamuk hasadı büyük oranda müteahhitlik hizmeti alınarak makina ile yapılmaktadır. Ne yazık ki, bu hizmetin alınmasında bilgisizlik, özensizlik, ticari kaygılar vb nedenlerle kalite ve ürün kayıpları ortaya çıkabilmektedir. Bu kayıpları önlemek üzere,

- **Pamuk toplama makineleri müteahhitlik hizmeti acilen hazırlanacak bir yönetmelikle kurallara bağlanmalıdır.**
- **Makinalı pamuk hasadı müteahhitlik hizmeti bedelinde uygulanmakta olan KDV oranı %1'e indirilmelidir.**

Pamuk üreticilerinin en büyük sorunu fiyat tahmini yapamayarak ürünlerini, çoğunlukla hasat zamanında düşük fiyattan satmak zorunda kalmalarıdır. Bu anlamda “**Lisanslı depoculuk**” hükümetimizin büyük bir isabetle başlattığı, uygun destekleme politikalarıyla yaygınlaştırılmasına çalıştığı hayati öneme sahip bir çözümdür. Lisanslı depoculuğun yaygınlaşması aynı zamanda Ürün İhtisas Borsalarının işlerliğini de geliştirecek ve bu sayede üreticiler ürünlerini yıl içine yayarak, değerinde satma şansına sahip olacaklar, tekstil işletmeleri ise daha uzun soluklu ticari bağlantı yapma imkanına kavuşacaktır. Elektronik Ürün Senetlerinin (ELÜS) desteklemeye esas belge sayılması bu anlamda çok olumlu bir adım olmuştur. Ürünlerini çırçır fabrikalarında hizmet bedeli ödeyerek işlettikten sonra lisanslı depo hizmetinden yararlanmak isteyen üreticilerin önündeki diğer büyük engel aldıkları çırçırılama hizmetinin %18 KDV'ye tabi olmasıdır. Bu engelin ortadan kaldırılması için

- **Çırçır fabrikalarının çırçırılama bedeli faturalarında KDV oranı %1'e düşürülmelidir.**

Tarım Satış Kooperatifleri lisanslı depoculuk desteklemeleri kapsamında yer almamakta, bu desteklerden yararlanamamaktadır. Tarış, Çukobirlik, Antbirlik gibi tamamen üreticilerden oluşan bu kooperatiflerin sistem dışında kalması lisanslı depoculuktan beklenen yararların tabana yayılmasını engellemektedir.

- **İlgili Yönetmelikte yapılacak bir düzenleme ile bu yanlış acilen düzeltilmelidir.**

Mevcut uygulamada çırçırıcı tüccarlar da lisanslı depoculuk desteklerinden yararlandırılmamaktadır.

- **Analiz desteği verilerek bunların da sisteme katılmaları ve bunlar sayesinde lisanslı depoculuk hizmetine erişemeyen küçük çiftçilerin dolaylı olarak da olsa sistemden yararlanmaları sağlanmalıdır.**

Avustralya gibi, dünyanın en gelişmiş üretim alt yapısına sahip ülkeden sadece %10-15 daha düşük verimle pamuk üretme bilgi ve görgüsüne sahip çiftçilerimizin alın teri ve göz nuruyla ürettikleri yüksek verim ve kaliteli pamuk, ne yazık ki, hasat öncesi defolyant uygulaması, hasat ve hasat sonrası depolama, çırçırılama işlemlerindeki teknik ve ekonomik yetersizlikler ve uygulamadaki başı boşluk nedeniyle ciddi kalite kayıplarına maruz kalmakta; dahası “Kontaminasyon” olarak anılan ve iplikten giysiye uzanan zincirde çok büyük maddi kayıplara yol açan yabancı madde bulaşıklığı oluşabilmektedir. Bu durum tarımdan sanayiye bütün kesimlerin katma değerlerinde büyük kayıplara neden olmaktadır. Bu kayıpları önlemek amacıyla,

- **Defolyant uygulaması ve makinalı hasat eğitimi ve yayım faaliyetlerine ağırlık verilmeli, işlemler sahada denetlenmelidir.**
- **Çırçır ve preseleme işletmeleri günümüz ihtiyaçları doğrultusunda rehabilite edilmeli, mevcut çalışma usul ve esasları gözden geçirilerek yenilenmeli ve mutlak surette uygulanması sağlanmalıdır. Bu kapsamda**
 - **Tüm çırçır işletmelerinin makineli hasada uygun, standardı belirlenmiş ön temizleme üniteleri ve kurutma sistemlerini bulundurma ve çalıştırma mecburiyeti olmalıdır.**
 - **Çırçır işletmesinin sahip olması gereken asgari kapalı ve açık alan büyüklükleri bildirilmelidir.**
 - **Günlük işleme kapasitesi ile uyumlu depo sayısı ve büyüklüğü koşulu aranmalıdır.**
 - **Kapasiteye göre çalıştırılması zorunlu Çırçır Ustası ve Pamuk Ustası sayıları belirlenmelidir.**
 - **Yangın risklerine karşı alınacak önlemler listesi oluşturularak, işletme içerisinde bulunması gereken yangın tüpü adedi ve büyüklükleri, köpük makinası sayısı, su tankı adedi ve büyüklüğü, yer üstü hidrant adedi ve büyüklüğü belirlenmeli; yağmurlama sistemleri, jeneratör vb. ekipmanları bulundurma zorunluluğu getirilmelidir.**
 - **Elektronik kantarların maliyeye e-devlet üzerinden entegrasyonu ile giren ürün ve çıkan mamulün anlık takibi sağlanmalıdır.**
- **Pamuk standardizasyonu, sektörümüz ihtiyaçları doğrultusunda, ülkemiz koşulları dikkate alınarak yenilenmelidir.** Farklı morfolojik ve teknolojik özelliklere sahip pamukların karıştırılarak çırçırılması işlemdeki başarıyı ve ürün kalitesini en az indirmek için, karıştırmaksızın çırçırılma için ise kapasiteye uygun depolama alanları gerektirmektedir. Bu nedenle,
- **Farklı bölgelerde ekilecek pamuk çeşit sayıları sadece “en uygun” çeşitlerle sınırlandırılmalıdır.**

Dünya pamukçuluğunda hızla yaygınlaşarak alanların %75'ini, üretimin %82'sini kapsar hale gelen GDO'lu pamuk üretimi, son yıllarda ortaya çıkan sorunlar nedeniyle azalma eğilimine girmiştir. Bu durum GDO'suz pamuk ve bu bağlamda klasik ıslah yöntemleriyle geliştirilmiş pamuk tohumu üretimini tekrar gündeme taşımış ve yeni fırsat alanları yaratmaya başlamış bulunmaktadır. Türkiye'nin bu anlamdaki istisnai konumunu yarara dönüştürmek üzere,

- **Yerli ıslah pamuk çeşitleri tohumculuğu vergi muafiyeti gibi teşviklerle desteklenmelidir.**

GDO'suz pamuk tohumunda sahip olduğumuz avantajı korumak adına,

- **tescilli tohum çeşitlerinin her yıl önce GDO Tarama ve gerekirse GDO kimliklendirme analizine tabii tutulmaları zorunlu kılınmalıdır.**

Küresel İklim Değişikliği, enerji fiyatlarındaki sürekli yükselmeler vb faktörlerin etkisiyle pamuğun sentetik elyaflar ile rekabeti zorlaşmaktadır. Buna karşılık tüketicilerde çevre bilincinin gelişmesi en yaygın ve popüler doğal elyaf olarak pamuk için bir fırsat oluşturmaktadır. Bu fırsatı faydaya dönüştürebilmek üzere,

- **"GMO Free Turkish Cotton- GDO'suz Türk Pamuğu" kalite kimliği kullanımı teşvik edilmelidir.**

İş güvenliği ve çocuk işçi çalıştırılması sosyal açıdan sürdürülebilirliği sağlamada büyük öneme sahip tehditlerdir. Bu tehditlerin önlenmesi için

- **"Better Cotton" için kurulan "IPUD-İyi Pamuk Uygulamaları Derneği" desteklenmelidir.**

Ülkemiz içinde bulunduğumuz zor günlerden geçerken, dışa bağımlı olmadan üretebilmenin, yani "Üretimde bağımsız" olmanın önemini bir kez daha idrak etmiştir. Bundan böyle her stratejik ürün ve üretimde "bağımsızlık politikası" güdülmesi kaçınılmaz olmuştur. Bunu sağlamak üzere,

- **Yerli pamuk kullanan iplik sanayicilerimiz desteklenmelidir.**

Ülkemiz pamuk sektörünün küresel rekabet gücünü geliştirmek amacıyla kurulmuş olan Konseyimizin faaliyetlerini zenginleştirip yaygınlaştırmak üzere,

- **UPK yönetmeliğinde Konsey gelirlerini artırmaya yönelik değişiklikler yapılmalıdır.**

Pamuk, kullanım alanlarının zenginliğine bağlı olarak, Tarım ve Orman başta olmak üzere, Sanayi ve Teknoloji, Ticaret, Hazine ve Maliye bakanlıklarımızın sorumluluk alanında yer alan, ayrıca bu bakanlıkların farklı birimleriyle yakın ilişkileri olan bir üründür. Pamuktan elde edilecek katma değer in ülke düzeyinde maksimize edilmesi ancak bu bakanlıklar ve bakanlık içindeki birimler arasındaki koordinasyonla mümkün olacağı açıktır. Örnekte lif pamuğun tarladan iplikçiye uzanan katma değer zincirindeki kalite olgusunun tarım, sanayi ve ticaret bakanlıkları sorumluluk alanları arasındaki işlemlerle ne denli korunabildiği ya da yok edilebildiğidir. Tarım bakanlığınca ne kadar kaliteli kütlü pamuk üretimi sağlanabilirse sağlansın, eğer bu ürün Sanayi bakanlığının denetimindeki işletmelerce tekniğine uygun şekilde çırçırılarak depolanmıyor ve/veya Ticaret bakanlığının denetiminde ticari kurallara uygun şekilde pazarlanmıyorsa bu kalitenin korunarak hak edilen katma değer in sağlanması mümkün olmayacaktır. Bu amaçla,

- **Pamukla ilgili stratejik öneme sahip kararların birimler ve bakanlıklar arası koordinasyonla alınarak uygulanması sağlanmalıdır.**

Arz ederiz.

Prof. Dr. Hakkı Ünal Evcim

Ulusal Pamuk Konseyi

Genel Sekreteri

04.02. 2020